

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. M. Baan, Zeist; Ds. G. Blom, Meerkerk; Ds. R. Kok, Ameide; Ds. H. van Leeuwen, Rotterdam-West; Ds. C. Smits, Sliedrecht-Centrum; Ds. D. Slagboom, Dordrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, Meerkerk. Telefoon 01837-357

Administratie:

Joh. van der Lee, Van Eeghenstraat 14, Alphen aan den Rijn, tel. 01720-3814, postrekening 704350, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het pand” te Alphen aan den Rijn. Abonnementsprijs f 6,— per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en voor Canada 3 dollar per jaar.

Advertenties f 0,20 per m.m. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Volbracht borgwerk tot behoud der bruidskerk

Het is volbracht.

Joh. 19 : 30m

Wanneer wij op Goede Vrijdag in de geest op Golgotha vertoeven, zien wij in het midden van de drie kruiselingen de Man van smarten hangen. Het is geen wonder, dat de vijanden van Jezus juichen. Wat kan een gekruiste doen? Wat is van hem te verwachten? Het is ook geen wonder, dat de hel juicht. Want Jezus heeft het immers verloren?

„Anderen heeft Hij verlost, Zichzelf kan Hij niet verlossen”.

Het lijkt dus een verloren zaak. Is het wonder, dat Zijn beminden bedroefd waren? Zij hadden gehoopt, dat Hij was Degene, Die Israël verlossen zou. En nu? Zijn einde is de kruisdood, die bij God vervloekt was. Doch de vijanden en de hel juichen te vroeg.

Dan klinkt uit de mond van Jezus de triomf: „Het is volbracht”.

Men heeft het genoemd „het rijke woord voor Jezus, het aangenaamste voor de Vader, het schrikkelijkste voor de hel, het zaligste voor de zondaren”.

Ja, hoe en waartoe komt Jezus hier aan het kruis? De mens, geschapen naar Gods beeld, was van God afgefallen. Zo lag er de grote breuk. Die komt God in Christus herstellen. Wie Christus wil prediken, moet bij Adam beginnen, niet bij Abraham. Anders is er geen plaats voor Christus en Zijn offer. Ik moet eerst mijn val in Adam leren kennen, zal Christus mij ooit dierbaar, gepast en noodzakelijk worden. Hij nam het op waar Adam het had laten liggen. Hij heeft God voldaan. Wat Adam bedierf, heeft Hij weer goed gemaakt. De schuld verzoend, doch ook volbracht, wat Adam heeft nagelaten. Hij heeft door voldoening verzoening aangebracht.

„Het is volbracht”. Dit zijn drie woorden in onze taal, in het oorspronkelijke slechts één woord. Maar geen duizendmaal duizend woorden omschrijven de volheid hiervan. „Het is volbracht”. Geen enkel mens gaat heen, die voltooid werk achter laat. Dit geldt wél van Jezus. Hier is roemensstof voor de kerk, nu en in alle eeuwigheid.

„Het is volbracht”, nadruk op „het”. Dit „het” wijst op de dingen, die bij God te doen waren. Hij kwam om het welbehagen Gods te voldoen. Het sluit alles in wat naar de raad en wil Gods is te doenter verlossing van Zijn volk. Deze arbeid nam de Zoon in de stilte der eeuwigheid op Zich, de Vader een gemeente voor te stellen zonder vlek en rimpel. In Zijn kabinetsraad ontwierp de Drieënige een plan tot behoud van zondaren, Volbracht is het plan. Een veelheid van profetieën kondigde de Messias aan. Vele personen waren Zijn typen; voorafschaduwen van de Zaligmaker in Zijn drie ambten. Een reeks

van ceremoniën, bij tabernakel en tempel, heeft het werk van de Verlosser afgebeeld. Dit alles is nu door Hem volbracht. Neen, Jezus zegt niet: „Ik heb het volbracht”, doch, *het is volbracht*”, nu nadruk op *is*.

De redding van de bruidskerk is geen wenselijkheid, niet slechts een mogelijkheid, maar een onomstotelijk feit. Het is niet *misschien*, dat God Zijn gunst zal betonen, Zijn barmhartigheid zal uitlaten; maar *is* stellig en gewis, dat een eeuwige verzoening is aangebracht. Hij heeft de oporacht Gods vervuld, waartoe Hij Zich gewillig had gegeven. Heel de weg en manier van de verlossing des zondars in Gods raad bepaald, is door Hem verwezenlijkt. Er behoeft dus niets meer te geschieden.

„Het is volbracht”, nu nadruk op volbracht. Dit staat in de grondtekst in een vorm, die zegt: „het is af”. Niets behoeft er meer bij. Zondaar, draag toch niet langer uw knoelwerk aan. Er ontbreekt aan Jezus' werk niets. Het betekent, dat het doel Gods volkomen is bereikt. Hij maakte Zijn werk af, zonder enig verzuim of vergissing. Heel het Goddelijk werkprogram heeft Hij voltooid. De Vader kan er met algehele instemming in rusten. Hij heeft gehoorzaamheid aan de Vader gebracht. Nu is er geen verdoemenis voor hen, die in Christus zijn. Neen, nu kan de uitverkoren kerk niet verdoemd worden. „Het is volbracht”. Dit is de uitroep van de grote Hogepriester, Die in Zijn offer God bevredigd heeft. Nu kan de zondaar met God bevredigd worden. Gezeten aan Gods rechterhand zet de Heere, op grond van het volbrachte werk, Zijn arbeid van toepassing, door de Heilige Geest, voort.

Het volbrachte werk is het fundament, waarop Hij Zijn kerk bouwt, naar Zijn gemaakt bestek. Dit woord haalt een streep door al onze eigen verlossingspogingen, waar wij, liggende in een verbroken werkverbond, zo vol van zitten. Och, wat zijn wij vaak bezig, ook al kennen wij genade, om eigen broddelwerk de Heere aan te bieden, of bij Jezus' werk toe te willen voegen.

„Het is volbracht” zegt dat wij alleen uit genade, door Jezus' Borgwerk zalig worden. Wordt gij al op de genadeschool onderwezen? Christus moet Zijn volbrachte werk ambtelijk, door Zijn Geest, in ons uitwerken. Dan zal Hij ons eerst arm in onszelf moeten maken, ontdekken aan onze schuld, leren, dat wij het in de val verspeeld hebben. Dat wij dagelijks niet anders doen dan Gods geboden overtreden. De natuurlijke mens probeert zichzelf te redden. Dit doet ook nog een bij aanvang begunadigde, als Christus nog voor hem verborgen is, ja nog als Hij hem in de be-

VAN DE ADMINISTRATIE

Met de verschijning van dit nr. zijn wij onze 3de jaargang ingegaan. Steeds hebben wij met genoegen mogen gewaagen van de medewerking, die wij steeds ondervonden, waardoor ongehinderd de 1ste en 2de jaargang konden worden beëindigd. Dit stemt tevens hoopvol voor deze 3de jaargang. De vorige maal hadden wij toegezegd enkele mededelingen te doen omtrent de betaling van het abonnementsgeld. Dit is dan tevens het antwoord aan verschillende abonnees, die daarover vragen stelden. Tot heden hebben wij nog niet, zoals bijna alle bladen, vooruitbetaling van het abonnementsgeld. En daarom doen wij bij de verschijning van het 1ste nr. 3de jaargang het vriendelijke verzoek het bedrag, zijnde f 6,— per jaar, te betalen. Als wij later genoodzaakt zijn door middel van de P.T.T. een kwitantie aan te bieden, brengt dit hogere kosten voor u mede, en onze kas heeft daar geen enkele baat van. Wel geeft het ons veel moeite en soms ook onaangenaamheid. Zou het kunnen, dat al onze abonnees ons ter wille zijn? Tevens een gemakkelijke gelegenheid er een extraatje bij te doen. Vele kleintjes maken één grote, wat ook weer bleek de laatste twee weken, daar wij aan overbetalingen en giften weer mochten ontvangen f 194,50. Daarvoor onze hartelijke dank. Wij spreken de wens uit, dat D.V. de 3de jaargang weer ongehinderd mag verschijnen. Ons gironummer is 704350, t.n.v. Adm. Bewaar het Pand, v. Eeghenstraat 14, Alphen a/d Rijn.

v.d.L.

Bij het ingaan van de derde jaargang.

Het doet ons goed, dat dit blad steeds meer ingang vindt. Met de medewerking van velen kan de uitgave worden voortgezet. We willen het pand bewaren, dat de Heere ons heeft toebetrouwd. Onze arbeid is niet volmaakt. Dat willen we gaarne erkennen, maar onze lezers kunnen ervan overtuigd zijn, dat het er ons alleen om gaat de beginselen uit te dragen, die ons lief zijn.

In biddend opzien tot de Heere willen we met de arbeid voortgaan. Het is onze hartelijke begeerte, dat de Heere deze arbeid rijkelijk wil zegenen.

De redactie

lofte al is geopenbaard. Het strijdt zo tegen zijn vlees als hij leert: niets goeds in mij, niets komt van mij in aanmerking. Het is met mij verloren. Gelukkig als de Heere al ons eigen werk bij de handen gaat afbreken. Dat wij bij afgekeurd werk komen te staan. Dat onze gebeden en tranen ons ook niet behouden. Als het dan aan onze zijde hopeloos wordt, krijgt die Borg juist bedienend werk *in en aan* ons. De ziel kan alleen rusten daar waar God in rust, volkomen bevredigd in is, n.l. het volbrachte werk van Jezus. O, verlegen, verslagen, ontdekte ziel, die uw eigen vonnis moet aanvaarden, doch hijgt naar verzoening en vrede met God. Nu, deze is er, n.l. in de weg, waarin God tevreden is gesteld. Het is bij God in orde. Doch dit moet nu in u uitgewerkt worden. Hij moet Zelf als de grote Profeet u Zijn priesterlijk werk verklaren. Als wij niet weten hoe van de schuld af te komen en met God verzoend, moet Hij verklaren: „Alles heb Ik volbracht om u te redden, gij behoeft er zelf niets meer aan toe te doen”.

Heerlijk als ons niet alleen de mogelijkheid ontsloten wordt, maar Hij verzekert: „Ik heb het voor u in orde gemaakt”.

Heerlijk als Hij u, wegloper van God, weer

tot God brengt. Als dat gebeurt wordt het geding tussen God en u opgeheven. En de vrucht daarvan is de liefelijke vrede met God. De heerlijkheid van het onvergankelijk leven wordt in Jezus' Borgwerk ontsloten. Zulk één kan Pasen vierën.

Wat baat het u nu, dat gij dit alles gelooft? „Dat ik in Christus voor God rechtvaardig ben en een erfgenaam des eeuwigen levens”. Door het geloof, dat ook een gave Gods is, krijg ik personeel deel aan het Borgwerk van Christus.

Kent gij dit? Zijt gij als schuldenaar geworden uit Geestes ontdekking? Zucht gij het uit: „Hoe word ik ooit met God verzoend?” Hij onderwijze u Zelf. Och, hier zijn de Zijnen nog zoveel aan bestrijding en wankelingen onderhevig. Heerlijk, als Hij de hand des geloofs

op Zijn offer leert leggen en doet toeëigenen. Hij mij de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus schenkt en toerekent, evenals had ik nooit zonde gehad noch gedaan, ja als had ik zelf al de gehoorzaamheid volbracht, die Christus voor mij volbracht heeft, in zoverre ik zulke weldaad met een gelovig hart aanneem.

Op grond daarvan kan ik hier leven met God, straks sterven, zal mij het hemels Paradijs ontsloten worden.

Hoe is het, lezer en lezeres? De Heere beware voor zelfbedrog. Hij verlene u genade, opdat uw leven zij Christus, dan zal uw sterven gewin zijn. Dan zult gij straks God drieënig groot maken voor Zijn genade in Christus u bewezen.

D.

v.Doorn

De Pelgrimsreis is voor Oud en Jong

53.

Opnieuw vraagt Getrouw het woord om nog dieper in te gaan op de kenmerken van het leven der genade. En Mondchristen moet zo maar niet afgestoten worden. Onderscheiden moet hij onderwezen worden vanuit de Schrift, opdat het innerlijk leven der genade hem recht en dierbaar zou mogen worden. Om vrij te zijn van zijn bloed mag dat niet verzuimd worden.

Maar behoefte heeft Mondchristen aan dat onderwijs niet. Het staat Getrouw vrij daarop dieper in te gaan. Zet hij er een punt achter dan is het ook goed, zo zegt Mondchristen hem. En die houding geeft toch wel enigermate onverschilligheid te kennen. Het is toch wel heel erg, als er zo goed als geen belangstelling meer is voor het onderwijs in de kenmerken van het nieuwe leven der genade. Maar desniettemin gaat Getrouw er dieper op in, het mocht nog eens vat op hem krijgen.

Hoor maar: „Het werk der genade in de ziel van een zondaar openbaart zich of aan hem zelf, of aan degenen die hem omringen. Aan de mens, in wie het aanwezig is, wordt overtuiging van de zonde gewekt, vooral van de verdorvenheid van zijn natuur, en van de zonde van ongeloof; vandaar dat hij verzekerd is veroordeeld te zullen worden, indien hij geen genade vindt voor God door het geloof in Jezus Christus. Dit gezicht en deze ondervinding werken in hem smart en schaamte over de zonde; hij vindt daarenboven de Zaligmaker der wereld geopenbaard en gevoelt de volstreckte noodzakelijkheid om met Hem verbonden te worden voor zijn leven; zodat hij naar Hem begint te hongeren en te dorsten, aan welk hongeren en dorsten de vervulling toegezegd is van de beloften Gods. Naarmate het geloof in zijn Zaligmaker sterker of zwakker is, is ook zijn blijdschap en vrede, zijn liefde tot heiligheid, de begeerte om Hem meer te leren kennen en beter te dienen hier op aarde. Maar ofschoon, zeg ik, Gods werk zich aldus in hem ontdekt, is hij toch maar zelden in staat te besluiten dat dit een werk der genade is; omdat zijn inwonend bederf en zijn verduisterd verstand het hem moeilijk maken een juist oordeel te vellen. Daarom is er in degene, in wiens hart Gods genade werkzaam is, een zeer gezond oordeel nodig, alvorens hij tot de vaste verzekering geraakt, dat dit in waarheid het werk der genade in hem is. Aan anderen wordt het op deze wijze duidelijk: Ten eerste door een belijdenis, op ervaring gegrond, van zijn geloof in Christus. Ten tweede door een leven overeenkomstig die belijdenis, n.l. een heilig leven, heiligheid des harten, heiligheid in het huiselijk leven (zo hij een gezin heeft) en heiligheid van wandel in de wereld. Het leert hem innerlijk de zonde haten en verfoeien en haar te weren in zijn huisgezin, en de wereld zoveel hij vermag alle onreinheid te weerstaan. En dat alles niet door er alleen over te spreken, zoals een huichelaar en een naamchristen doen zou, maar door zich in alle

dingen te onderwerpen aan het gezag van Gods Woord.

En hebt gij nu iets in te brengen tegen deze korte omschrijving van het werk der genade en de ontdekking er van, spreek dan uw bedenking uit, en zo niet, sta mij dan toe u een tweede vraag te doen”.

Neen, nu wil Mondchristen nog geen tegenwerpingen maken, maar eerst horen. „Doe dus”, zo sprak hij tot Getrouw, „uw tweede vraag”.

„Welnu dan: Ondervindt gij het eerste deel van deze zaak bij u zelf en geeft gij in uw leven in uw omgang met demensen getuigenis daarvan? Of bestaat uw godsdienst alleen in woorden en niet in de daad en in waarheid? Indien gij bereid zijt mij hierop te antwoorden, zeg dan niet meer, dan waarop gij weet dat God daarboven Amen zal zeggen; en niets meer dan waartoe uw geweten u vrijmoedigheid geeft; want niet die zichzelf prijst, maar die de Heere prijst, die is beproefd. En daarenboven te zeggen: Ik ben zo en zo, terwijl mijn daden en allen die mij kennen zouden getuigen: Dat is een leugen! Dat is zeer goddeloos!”

Hier wordt het vuur hem na aan de schenen gelegd. Mondchristen begint eerst te blozen, maar spoedig herstelde hij zich en hernam: „Gij komt aan met ervaring, met het geweten en met God, en gij beroept u op Hem om het door u gesprokene te rechtvaardigen, op dit soort van gesprek had ik niet gerekend; ik gevoel ook geen lust op zulke vragen te antwoorden, omdat ik mij daartoe niet verplicht gevoel. En indien gij uzelf gerechtigd acht mij te ondervragen, dan weiger ik toch u als mijn rechter te erkennen. Maar nu zou ik weleens willen weten om welke reden gij mij zulke vragen stelt!”

„Wel”, antwoordt Getrouw, „omdat ik bespeurde, dat gij zulk een grote neiging had tot praten zonder dat gij deze dingen werkelijk verstaat. En om u de gehele waarheid te zeggen: Ik heb van u gehoord, dat uw godsdienst alleen in woorden bestaat en dat de belijdenis uwer lippen wordt gelogenstraft door uw daden. Er wordt gezegd dat gij een schandvlek zijt voor de christelijke belijdenis en dat de godsdienst schade lijdt door uw wereldse wandel. Gij moet reeds verscheidene lieden een ergernis geworden zijn, zodat gij een oorzaak zijt voor hun verderf. Bij u gaat de godsdienst gepaard met drankhuizen, gierigheid, onreinheid, vloeken, liegen, zot geklap en wat dies meer zij. Het spreekwoord wordt aan u bewaarheid 't welk van een lichtzinnige vrouw zegt: Zij is een schandvlek voor alle vrouwen. En zo zijt gij een schandvlek voor alle belijders”.

Op al deze beschuldigingen is Mondchristen niet ingegaan. Hij heeft dit korte en bittere afscheidswoord gesproken: „Daar gij zo gereed zijt allerlei kwaad gerucht op te nemen en zo overijld te oordelen, moet ik wel tot dit besluit komen, dat gij een gemelijk en naar-

geestig mens zijt, voor de omgang met anderen totaal ongeschikt. En dus — vaarwel!”

Hier heeft Mondchristen Getrouw vaarwel gezegd en dat woord heeft *hier* een zeer ongunstige betekenis. Het bevestigt de verbreking van alle gemeenschap. De levensboot der oprechtheid en der godzaligheid wordt door Mondchristen veracht. Hij vaart wetens en willens een geheel andere richting uit. Van de beleving des geloofs in oefening en beproeving wil de man niet weten, al is de noodzakelijkheid daarvan hem vanuit de Schrift ten volle duidelijk gemaakt.

Nu ging de Pelgrim weer tot zijn broeder: „Ik heb u wel gezegd, dat het zo gaan zou; uw woorden vonden volstrekt geen weerklank in zijn binnenste. Liever wilde hij uw gezelschap missen dan zijn levenswijs veranderen. Maar nu is hij heengegaan, gelijk ik heb voorspeld, en als hij verloren gaat, is het door zijn eigen schuld. Hij heeft ons van de last bevrijd langer in zijn gezelschap te verkeren, want als hij blijft die hij is (hetgeen ik wel vermoed) dan zou hij ons ook tot schande gemaakt hebben. De apostel zegt: Scheid u af van dezulken”.

Geheel vertrouwelijk zegt Getrouw tot zijn broeder: „Ik ben toch blij dat wij dit onderhoud met hem gehad hebben; misschien brengt het hem nog tot nadenken. Hoe het zij, ik heb met hem ruiterlijk gesproken en gehandeld over de allergewichtigste zaken die het geestelijke leven raken, zo dat ik vrij ben van zijn bloed als hij verloren gaat”.

En met deze bewogenheid heeft ook Petrus gesproken. Op het komen tot het geloof volgde bij Simon de tovenaars niet de beleving des geloofs. En door dat niet te zoeken daar hij de gave Gods door geld zocht te verkrijgen, moest hij de dierbare werkingen van de Heilige Geest derven. Hij werd een gans bittere gal en samenknoping der ongerechtigheid genaamd. Maar desniettemin werd hem door Petrus gezegd: „Bekeer u dan van deze uw boosheid en bid God of misschien u deze overlegging uws harten vergeven werd”.

A. R. Kok

Kiesrecht voor de vrouw in de kerk?

4.

Verkiezing en regering.

Wij hebben geprobeerd om het kiesrecht te bevrijden uit de gevangenis van de idealistische redeneertrant, die de voorstanders van het kiesrecht voor de vrouw er op na houden. Uiteraard bedoelen we dan de voorstanders, die in de toelichting op de instructie van Amsterdam-W. aan het woord zijn. Niet al de voorstanders komen met deze redenering. Zij wijzen eenvoudig op de veranderde plaats en taak van de vrouw in deze moderne tijd, vergeleken bij de tijd van Paulus. De vrouw is in veel opzichten de gelijkwaardige van de man geworden en daarom moet haar in de kerk gegeven worden, wat Gods Woord niet nadrukkelijk verbiedt. 't Zal niet nodig zijn om te zeggen, dat we het daarmee niet eens zijn. Maar toch behoeft voor het bestrijden van deze voorstanders niet eerst een gedachtenkonstruktie ontleed te worden, die zonder schriftuurlijke gronden gegeven wordt.

Wij voor ons benaderen deze zaak liever vanuit twee eenvoudige vragen. De eerste vraag, die hier gesteld moet worden: wat is het karakter van de verkiezing? De tweede vraag: geeft de Heilige Schrift, lettend op het karakter der verkiezing, de vrouw het recht om aan deze verkiezing deel te nemen? Deze benadering kan allerlei moeilijke en zwaarwichtige betogen missen. Het is tegenwoordig wel eens moeilijk voor een eenvoudige afgevaardigde op de bredere vergaderingen een oordeel te vormen over bepaalde rapporten. Wij prijzen de eenvoud niet — die het trouwens ook niet is — die aan de vragen voorbijgaat en de moeite niet neemt de dingen te onderzoeken. Echter moge evenzeer verfoeid worden het gebruiken van woorden en betogen, die alleen

door een klein gezelschap intellectuelen begrepen worden.

Eerst dus de vraag: wat is het karakter van de verkiezing? Is het verkiezen tot het ambt te zien als een daad van regeren of slechts als een advies? In het verleden zijn er wel sommigen geweest, die in het stemmen van de gemeente niets meer dan adviezen zagen. De vergaderde gemeente spreekt dan door de stemming slechts een oordeel uit. Dit oordeel is wel bindend voor de kerkeraad, maar de verantwoordelijkheid blijft bij de kerkeraad. De kerkeraad heeft zich vrijwillig verbonden om in overeenstemming met het uitgesproken oordeel van de gemeente te besluiten.

Ieder voelt aan: dit is geen advies meer. Een kerkeraad kan advies vragen in een bepaalde zaak aan de gemeente, b.v. in het bouwen van een nieuwe kerk. Principieel is een kerkeraad niet gebonden aan het tevoren gevraagd oordeel van de gemeente over deze zaak. Let wel: principieel! Dit wil natuurlijk niet zeggen, dat een kerkeraad de gemeente miskennen moet. Vooral niet naarmate de zaak waarover het oordeel van de gemeente gevraagd wordt ernstiger is. Het gaat er even om, dat we gevoelen: in zulke gevallen is op zichzelf een kerkeraad niet gebonden het oordeel uit te voeren.

Nu is een kerkeraad dat wel bij de verkiezing tot het ambt. De uitslag van de stemming betekent geen advies: nu is br. A. gekozen en nu mag de kerkeraad gerust de andere kandidaat nemen. Hebben we niet reeds enkele keren gezien, dat juist om een willekeurige heerschappijvoering te voorkomen de gemeente het kiesrecht ontvangen heeft? Was de verkiezing slechts een advies aan de kerkeraad, dan zou de kerkeraad op de meest willekeurige wijze heerschappij kunnen voeren over de gemeente.

De kerkeraad roept de gemeente bij de stemming voor ambtsdragers op om mede te werken aan de verkiezing. Voetius heeft dan ook de verkiezing van ambtsdragers gerekend tot de algemene regeermacht van de gemeente. De uitslag van de stemming beslist. Is dit anders denkbaar dan alleen wanneer stemmen regeren is?

Het doet in dit verband wel zeer vreemd aan, dat in de toelichting, die we reeds meerdere malen noemden, van Voetius geschreven staat: „Voetius behandelde in volle ernst de vragen of de vrouw wel naar het beeld Gods geschapen was, of de vrouw wel wezenlijk mens was en meer dergelijke, die we tegenwoordig onzinnig zouden achten. Om die reden viel het hem gemakkelijk zonder enige schijn van bewijs aan de vrouwen het stemrecht te ontzeggen in de gemeente” (een citaat van Prof. Dr. H. Bouwman).

Hier wordt in feite de indruk gewekt alsof Voetius wegens de behandeling van deze vragen het stemrecht aan de vrouw ontzegt! Wie met name het gedeelte leest, dat Voetius wijdt aan de behandeling van bovenbedoelde vragen in één van zijn meest bekende werken — *Politica Ecclesiastica* II blz. 179 v.v. — zal wel tot een geheel andere konklusie komen. Daar blijkt het nl. dat Voetius de vraag bespreekt of een vrouw een mens is n.a.v. een geschrift waarin dit betwist wordt. En wat schrijft hij dan? „..... aan dergelijke dwaze en domme vragen en kontroversen moet toegevoegd worden het bekende woord van de apostel, *Timotheus 6 : 20*: „..... een afkeer hebbende van het ongoddelijk ijdel roepen en van de tegenstelling van de valselijk genaamde wetenschap”, *2 Timotheus 2 : 23*: „En verwerp de vragen die dwaas en zonder lering zijn”.

Voetius noemt deze vragen dus zelf onzinnig en heeft daar het oordeel niet voor nodig van onze tijd. Wanneer dus „in volle ernst” dit gedeelte bezien was door degenen, die de toelichting hebben opgesteld, dan hadden zij zich ervoor gewacht dit zo over te nemen. En nu: waarom besprak Voetius een dergelijke vraag, die hij zelf dwaas en onzinnig noemt? Omdat hij juist een geheel ander beeld van de vrouw had dan velen b.v. in de

Middeleeuwen hadden. Hij heeft — uiteraard op zijn wijze — gestreden tegen een vernedering van de vrouw. Het is jammer, dat men soms zo gemakkelijk overneemt wat tegenwoordig op de markt komt en zo kritisch ingesteld is op onze gereformeerde vaders. Overigens staat het vast, dat Voetius tegen het kiesrecht voor de vrouw in de kerk was, omdat hij de verkiezing zag als een regeerdaad, die niet aan de vrouw toekomt. Maar daarmee zijn we al toegekomen aan de tweede vraag: geeft de Heilige Schrift, lettend op het karakter der verkiezing, de vrouw het recht om aan de vergadering deel te nemen? Daarover de volgende keer.

D. Slagboom

UIT DE PRAKTIJK

20-19

Op huisbezoeken worden wel vragen gesteld die men niet zonder meer met ja of neen mag beantwoorden. Wij moeten veelal maar aannemen wat de mond uitspreekt, en als gevraagd wordt om onze mening in zekere zaken uit te spreken, mogen wij wel voorzichtig zijn met ons oordeel, want wij zijn van gisteren en weten niets, maar dan behoren wij te letten op hetgeen de Heere in Zijn Woord spreekt. Op der mensen woorden, al mogen wij geloven dat men genade kent, kunnen wij altijd niet aan; het moet in de uitkomst blijken of het waar is hetgeen men zegt, en betreft het personen of zaken voor deze tijd, dan zien we menigmaal, dat het anders gaat dan men verwacht heeft, maar gaat het over gestorvenen, dan zal dat de eeuwigheid openbaren.

Zo werd ons op zeker huisbezoek verteld, dat er een man gestorven was, die wij zelf ook gekend hebben, die burgerlijk en netjes geleefd heeft, en ook op godsdienstig terrein viel er voor het uiterlijke niets van te zeggen. Nu werd er als zodanig over deze man niet gesproken, maar onze mening werd gevraagd over het volgende: men had nooit iets van die man gehoord aangaande zijn innerlijke toestand, zijn meest bekenden zeggen dat zij nooit uit zijn mond gehoord hebben, dat er bemoeienissen waren over dood en eeuwigheid, maar na zijn sterven zijn er mensen die goede gedachten over die man hebben, want de één heeft zo'n waarheid daarvoor gehad, en een ander weer een andere waarheid, en daarop spreken zij die man zalig. Kan dat zo gaan? Gods Woord leert ons toch anders. Hoe denken jullie over zulke zaken?

Wel mensen, voorop mogen wij zeggen, dat de Heere vrijmachtig is in het trekken en zaligen van een zondaar. Hij roept en trekt sommigen in de jeugd des levens, anderen in de fleur van hun leven, en Hij is ook machtig om dat werk te verheerlijken aan een oude zondaar bij het naderen van de dood.

In een gelijkenis spreekt de Heere over de derde, de zesde, ja zelfs over de elfde ure, waarin Hij nog arbeiders uitzond. Maar aan 's mensen zijde eist de Heere bekering des harten en ligt de verantwoordelijkheid geheel voor ons. En werkt de Heere dat enige werk, dan kan dat toch niet altijd verborgen blijven, want dan komt het openbaar in de vruchten, dan wordt het een verloren en boetvaardige zondaar, die alleen door de Heere geholpen en gered kan worden.

Maar nu aangaande uw vraag: Wij geloven, dat de Heere Zijn kinderen wel eens bekend maakt met het einde van een medemens en werkzaamheden schenkt omtrent de moeilijkheden van Zijn volk, dat dit zo opgebonden wordt dat men, om het eens eenvoudig te zeggen, de hemel niet los kan laten. Persoonlijk zeggen wij: dat is wel een dubbele genade als dat eens gebeuren mag, en wij denken, dat de Heere dat niet zo veel geeft als er wel over gesproken wordt. Men ontmoet soms mensen, die altijd te doen schijnen te hebben met hun naasten, maar hoe menigmaal klopt de uitkomst niet. Er kunnen zo veel vleselijke overleggingen tussen spelen, en bedenk hierbij dat wij een bedriegelijk hart omdragen.

Als deze mensen geloven hetgeen zij zeggen, laat hen dan dat geloof voor zichzelf hebben, een ieder kan dat geloof niet zo maar overnemen. Ja man, we moeten hiermee besluiten, dat het voor die man beslist is, en dat het praten der mensen daar niets aan verandert. Maar nu wij het er toch over hebben, geloof ik dat de Heere wel eens werkzaamheden geeft aan Zijn volk, en dat het later blijkt dat het geen inbeeldingen van mensen waren. Ja, vrouw, daarom zeg ik, dat het zo groot is als de Heere daartoe een zondig mens verwaardigt.

Wij lezen in Gods Woord van de profeten-zonen, dat wij wisten dat de Heere Elia wegnemen zou, en ook Elisa wist het, dat was hun van Godswege geopenbaard.

Ik denk hier aan een gebeurtenis, die mij is verteld en waarvan ik in mijn jeugd van zeer nabij de getuige ben geweest. Het gaat over twee mensen waarvan u de één goed gekend hebt als een godvrezende vrouw, de andere is u niet bekend, beiden zijn reeds jaren overleden.

Deze vrouw was getrouwd met een schipper en zij bevoeren een zeilschip. De knecht was niet uit deze streek afkomstig en had geen gemakkelijk karakter en was ruw van aard. Dit stond evenwel de Heere niet in de weg om naar deze schippersjongen om te zien, en een eenvoudig woord van de schippersvrouw te gebruiken als een middel om hem aan zichzelf bekend te maken en zijn blinde zielsogen te openen. Op dit schip heeft de Heere bijzonder in deze jongen willen werken, en werden banden gelegd tussen de schippersvrouw en de knecht. Ik haal deze dingen noodzakelijkshalve aan.

Na enige jaren verliet de knecht deze familie, daar hij schipper werd op een eigen schip, en hoewel hij meestal niet in deze streek voer, bracht hij elk jaar een bezoek aan de ouder wordende schippersvrouw.

Ik hoorde hem, als kleine jongen zijnde, nog zeggen: de banden trokken zo sterk, ik kon het niet langer uitstaan.

Maar de jaren gingen door, en de schippersvrouw, reeds een tiental jaren weduwe zijnde en bij haar enige dochter inwonende, was reeds de 87 jaren gepasseerd toen zij wel een bijzondere toestand doormaakte. Tot haar dochter zeide zij: „Ik weet niet wat de Heere met mij voorheeft, ik ben wonderlijk gesteld. De Heere heeft mij teruggeleid van mijn jeugd af, hoe Hij mij te sterk geworden is toen ik vieren-twintig jaar was, hoe Hij mij nabij geweest is in alle omstandigheden, welke ontmoetingen Hij mij gegeven heeft en langs welke wegen Hij mij geleid heeft, en nu heb ik al Zijn wegen zo recht als liefdewegen mogen goedkeuren, en daar ben ik nu zo wonderlijk over aangedaan dat ik bij ogenblikken denk, dat de Heere op weg is om mij weg te nemen. In deze aangename toestand begaf zij zich te ruste en ontwaakte zij de volgende dag. Zonder kennis te geven van zijn komst stapt die morgen de oude schippersknecht binnen.

„Wel, Willem, wat is dat nu, dat je zo onverwacht en dan in deze tijd komt, daar je altijd gewend bent om in 't najaar te komen?”

„Ja vrouw, ik word hierheen gedreven, want ik kom afscheid van je nemen, ik ben de laatste dagen zo bijzonder bij je bepaald geworden, en de begeerte om je aan deze kant nog eenmaal te mogen ontmoeten is zo sterk geworden, dat ik het niet meer op mijn schuif kon houden, en ik ben hierheen gereisd met de gedachte, dat ik je zeker in een ernstige toestand zou aantreffen, maar nu zie ik je nog ogenschijnlijk gezond voor mij zitten”.

Om kort te zijn, deze twee mensen hebben in levendige gesprekken over de wegen des Heeren deze dag doorgebracht. Toen de knecht 's avonds vertrok gevoelde hij: dit is hier voor 't laatst.

De oude vrouw ging 's avonds ter ruste, er was lichamelijk niets dat deed vermoeden dat dit de laatste maal zou zijn. 's Morgens gevoelde zij zich onwel en kon het bed niet meer verlaten. Dit ziekbed werd haar sterfbed. Zij mocht getuigen op haar ziekbed van de liefde en getrouwheid des Heeren. Meerdere malen

sprak zij met de dichter van Ps. 46: „God is een toevlucht in benauwdheden”, totdat de Heere haar wegnam in vrede.

De oude knecht was overgekomen ter begraving en vertelde in het sterfhuis de treffende zaken, die wij u in het kort hebben verhaald. Wat werkte de Heere hier aan twee zijden: de oude vrouw werd voorbereid op haar sterven en de knecht werd er niet onkundig van gelaten. De Heere had een geestelijke band gelegd tussen deze harten, en in de uitkomst bleken die banden hecht en onbreekbaar te zijn, want als de Heere zulke banden legt, kan er wel een verslapping plaats hebben, maar onder alles door worden de samenbindingen gevoeld.

Vele jaren geleden las ik eens in een oudvader dat de Heere bij de aanvang liefde instort tot Zijn volk, maar tot sommigen in 't bijzonder, en dat komt in het leven wel eens openbaar. We mogen wel zeggen: wat is dat volk zalig, dat ook deze klanken kent en zich in Uw heil mag verheugen. Daarnaar te jagen als de grootste schat is ons het allernoodzakelijkste, en niet te rusten aler wij daarvan iets hebben leren kennen voor ons eigen hart en leven moge onze betrachtning zijn of worden.

J. van Heteren

Een gezegende familie

In voorbereidingsdagen mij naar een aangenomen gewoonte verdiepende in Petrus Immens': De godvruchtige Avondmaalganger, en ook de Voorrede van dat boek lezende, trof mij welk een gezegende familie het is geweest, waaruit deze schrijver is voortgekomen.

Als in 't voorbijgaan, zou ik ieder gaarne willen aanraden dat kostelijk boek te lezen en te herlezen. Er wordt op zuiver schriftuurlijke en praktische wijze gehandeld over het geloof, het verbond der genade, en het heilig gebruik van het heilig bondszegel des Avondmaals. De „welgeboorne en deugdrijke Jongvrouw”, Jacoba Petronelle Winckelman, heeft opgetekend niet alleen zakelijk maar nagenoeg woordelijk, wat Petrus Immens in bijzondere samenkomsten, 's maandags vóór het Avondmaal daarvan in de prediking zeide.

Het is bekend, dat op deze wijze ook de preken van Smijtegeld tot ons gekomen zijn, beluisterd en opgeschreven als deze zijn door ene Maria Boter. (Men hoort veeltijds: Waar zijn tegenwoordig zulke predikers? Zou men ook niet kunnen vragen: Waar zijn zulke hoorders en hoorderessen?)

Doch we zouden iets zeggen over de familie Immens. De overgrootvader van Petrus Immens (van moederszijde) was reeds predikant in de dagen van Alva. Als men weet, dat in het land van Goes een vrouw verbrand is, omdat zij hem in haar schuur had laten preken, dan zal hij ook zelf wel door de inquisitie zijn achtervolgd geworden. Groot is het, zulke voorouders te hebben.

Petrus Immens' vader was Robertus Immens, predikant eerst te Schijndel, later te Oirschot. Beide zijn ouders waren godvrezende lieden. Zijn moeder heeft heel wat Geestelijke Gezangen nagelaten, waarin haar hartelijke liefde tot de Heere Jezus en de weg der gerechtigheid wordt bezongen.

Niet minder dan negen zoons en drie dochters werden uit dit huwelijk geboren. Hoezeer de opvoeding uit die tijd van de onze verschilt, blijkt wel daaruit, dat geen der kinderen, van de kleinste tot de grootste, in tegenwoordigheid der ouders iets durfde spreken. Zelfs de oudste zoon, van de Hoge School thuisgekomen, bleef met hetzelfde ontzag aangedaan, en aan tafel zittende, sprak niet, totdat hem zijn vader daartoe zelf vrijheid vergunde en zei: Zoon, nu is 't u geoorloofd te spreken.

Vier dezer zonen zijn gekomen tot de dienst van 't heilig Evangelie, Samuel, pred. te Poortvliet, Robertus, die te Sint Anne ter Muiden heeft gearbeid, Daniel, die Asten en Ommel diende, en Petrus, die te Oirschot, West-Souburg, Zaltbommel en Middelburg

heeft gestaan. Ook in 't nageslacht zijn tal van predikanten aan te wijzen.

Meer dan één zoon der familie Immens is jong gestorven. Enkele opmerkelijke dingen las ik daarvan. Zo van Samuel, die te Poortvliet diende. Hoewel nog geheel gezond en fris, nam hij onverwachts in een plechtige leerrede afscheid van zijn gemeente, haar mededelende, dat hij naar zijn vader te Oirschot ging, om aldaar te sterven. Bij het betreden van de ouderlijke woning zei hij tot zijn zus Martha: „Zuster, ik kom hier in 's vaders huis, om over te gaan in mijns Vaders huis, daar boven”. Kort daarop werd hij ook werkelijk ziek en ging heen.

Ook van Robertus wordt zoiets gemeld. Eens had hij de bediening van het Heilig Avondmaal. Staande aan de tafel in stille aandacht, kwam hem de Heere Zelf voor, Die hem als 't ware brood en beker toereikte, maar tevens tot hem zeggende: „Ik zeg u, dat gij van nu aan niet meer zult drinken van deze vrucht des wijnstoks, tot op die dag, wanneer gij dezelve met Mij zult nieuw drinken in het Koninkrijk van Mijn Vader”. Hij besloot hieruit en deelde dit ook mee aan één zijner vrienden, dat dat zijn laatste Avondmaal op aarde zou wezen. Hij hield daaraan vast, ook toen de volgende bediening nabij was. Zelf deed hij toen nog het huisbezoek. Hield nog de voorbereidingspredikatie. Nog deerde hem niets. De vraag of hij nog geloofde geen Avondmaal hier meer te zullen houden, werd bevestigend beantwoord. En — daar krijgt hij een toeval en vóór dat de Avondmaalsdag daar was, werd hij geroepen om integraan in de vreugde des Heeren en aan te zitten aan het Avondmaal van de Bruiloft des Lams. Hij was toen 26 jaar oud en had drie jaar het Evangelie verkondigd.

Van hem is het lied: Liefelijke zielsdwang, waaruit we het volgende couplet citeren:

Daar is mijn hert geheel en al,
Of 't wil, of 't kan, het moet en zal,
't Moet U, mijn Heiland, minnen,
U, lieve Jezus, U alleen,
U, zoete Jezus, anders geen;
En wil 't niet, dring er binnen,
Dring het, dwing het.
Doe het zwichten, door Uw schichten
Al zou 't scheuren.
Dring er in; o. 't zal niet treuren.

(v. L.)

Boekbespreking

Waterstromen in het dal van Edom door Ds. L. Huisman. Uitgave van Boekhandel De Waal, Middelharnis. Dit boek bevat 6 schriftoverdenkingen over 2 Koningen 3 : 16, 17 en 20, Genesis 32 : 26, Genesis 13 : 11 en 12a, 1 Korinthe 10 : 1-6, Openbaring 8 : 1 en Hooglied 5 : 2-5.

Ds. Huisman blijkt de gave te bezitten op duidelijke wijze de Schrift te laten spreken en allerlei toepassingen te maken en daarin alle hoorders en lezers te betrekken. Daardoor nodigt dit werkje tot lezing uit. De ruimte, die er bij de Heere is, om behouden te worden komt naar voren en ook de grote verantwoordelijkheid van ieder, die onder het Evangelie leeft.

We hebben in verschillende opzichten veel waardering voor deze overdenkingen. Dat wil niet zeggen, dat we geen opmerkingen hebben. We willen er een paar noemen.

In de overdenking over Openbaring 8 : 1 gaat Ds. Huisman ervan uit, dat het stilzwijgen in de hemel omtrent van een half uur ziet op de genadetijd, die de Heere geeft: „Dat is de tijd tussen Christus' hemelvaart en Zijn wederkomst op de wolken des hemels. Dat is dat half uur pauze in de hemel”. Is deze verklaring wel juist? Prof. Greydanus schreef in de Korte Verklaring bij dit vers o.a.: „Dit stilzwijgen komt door grote ontroering en is uiting van verbazing en deernis. De oordelen, die komen zullen, zijn zo ontzaglijk, en de vernieling, die zij werken, is zo vreselijk, dat de hemelingen er door aangegrepen worden met ontzetting en er als met verstomming door geslagen worden”. Deze verklaring is veel aannemelijker.

De overdenking over Hooglied 5 : 2-5 gaat uit van de gedachte, dat we hier te maken hebben met de liefde van een herdersmeisje en een herdersknaap: „De kerk wordt in dit hooglied voorgesteld als een herdersmeisje, dat om haar schoonheid bemind wordt door een herdersknaap. En dat herderinnetje, dat herdersmeisje krijgt, omdat ze zelfs aan het hof van Salomo opgevallen is, menig verzoek om een plaats in te nemen in 's konings harem, om verzorgd te worden met al de weldaden waarmee een koning zijn vrouw verzorgde. Maar ze slaat dat alles af.

Haar hart heeft ze gegeven aan haar herdersjongen”. Dat is de zogenaamde herdershypothese. Prof. Van der Meiden wijst er in zijn boek over het Hooglied op, dat deze hypothese niet meer door velen wordt aanvaard. Voor hem staat vast, dat het Hooglied wijst op twee hoofdpersonen: op Salomo en op de Sulamietische, blz. 24. Het gaat om de heilige huwelijksliefde als toonbeeld van de liefde van God tot Zijn volk, in Christus geopenbaard. Dit spreekt ons meer toe. We willen hier nog aan toevoegen, dat ook Ds. Huisman in zijn verklaring hierop wijst: „Dit hooglied is het hooglied der liefde van Christus over Zijn kerk, maar ook van Christus' kerk over Hem”. Zo is er toch weer overeenstemming. Bij deze opmerkingen willen we het laten. De schrijver bedoelt, dat wij lessen mogen leren uit Gods Woord. Daartoe moge de Heere ook deze overdenkingen zegenen.

Het boek is keurig uitgegeven en kost gebonden f 4,75.

De Nieuwe Vertaling getoest, gewogen en.... te licht bevonden door J. de Rooy.

In de vorm van een samenspraak tussen twee Urkers wil de schrijver het opnemen voor het gebruik van de Staten-Vertaling van Gods Woord. Aan het slot van de laatste samenspraak zegt hij van zijn bedoeling het volgende: „Mijn eerste opzet was niet de N.V. af te breken, maar om de St. V. — met zijn gebreken — hoog te verheffen. Laten we die St. V. steeds weer gebruiken, steeds meer gebruiken en dan de St. V. met kanttekeningen. Die kanttekening is niet Gods Woord, dat is een toelichting van mensen. Die kanttekening is feilbaar, maar ik ken geen betere toelichting bij de Bijbel dan de kanttekening. Daarin worden wat dwalingen de nek omgedraaid, daarin worden ook vele „zwarte schriftuurplaat-sen” voor ons glashelder.

We hebben dit boekje van 50 blz. met veel aandacht gelezen. De schrijver tracht zijn standpunt op een rustige, waardige wijze te motiveren. We menen, dat hij er goed aan gedaan heeft dit werkje samen te stellen. Er is al meer verschenen op dit gebied van gelijkgezinden, maar de schrijver doet dit op een originele wijze zo, dat we gedrongen worden te lezen en met hem in te stemmen. Natuurlijk is hiermee het laatste woord niet gezegd, maar het boekje is wel een bijdrage tot een juiste oordeelsvorming over de betekenis van de Statenvertaling ook in deze tijd.

We wensen het boekje in veler hand. Het is te bestellen door overschrijving van f 2,50 op postrekening no. 1156212 ten name van S. Baarssen, Nieuwe Klif 23, Urk.

B.

VERENIGING VOOR CHRISTELIJK ONDERWIJS
OP REFORMATISCHE GRONDSLAG
TE DORDRECHT

★

AANGIFTE VAN LEERLINGEN

de Ds. JOHANNES BOGERMANSCHOOL, Stiel-
tenstraat 1 te Dordrecht.

Deze basisschool leidt op voor de brugklassen (eerste
klassen) van de diverse scholen voor voortgezet on-
derwijs.

Aanmelding bij het hoofd der school: J. MOL, Aalberse-
15, Dordrecht. Telefoon huis: 01850-41108.
Telefoon school: 01850-41791.

tevens

AANGIFTE VAN LEERLINGEN

voor de Ds. BALTHAZAR LYDIUSSCHOOL voor MAVO,
Singel 28, Dordrecht.

Aan deze school voor Dordrecht en omgeving wordt
opgeleid voor: Het diploma MAVO III en MAVO IV,
het diploma machineschrijven.

Plaatsing in de leerjaren 2, 3 en 4 van de bestaande
ULO-opleiding is ook mogelijk. Deze leerjaren leiden
op voor het MULO-diploma, met inbegrip van het
Middenstandsdiploma.

Aanmelding bij de directeur der School: C. J. HARTOG,
Valeriusstraat 3 te Dordrecht. Telefoon huis: 01850-
36156. Telefoon school: 01850-42020.

Wilt u VERMAGEREN op een veilige manier?

Bestel dan onze beproefde en onschadelijke

VERMAGERINGSKRUIDEN

f 6,- p. pak voor een maand.
Geen verzendkosten!

DROGISTERIJ SIKKING

BARREVOETESTRAAT 5, HAARLEM

Telef. 02500-17137 — Giro 17811

BOEKEN

die in de boekbespreking worden aanbevolen,
worden graag zonder prijsverhoging FRANKO
THUIS geleverd door:

Boekhandel J. Butijn - Woerden

Nieuwstraat 15 - Telef. 03480-2889